

Har oppdaga ny sopp

■ Alpin soppflora er lite utforska ■ Sei hei til *Peziza Nordica*

To somrar har han lege på knea og utforska ein bestemt sopp ved Strandavatn i Hol.

LINE SANDVIK
ls@hallingdolen.no

Den begerforma soppen har lang stilk og er brun i farga. Den er funne i eit bekkeleie og veks på vassstrekte daude greiner av fjellbjørk og vier. Er det noko spesielt med denne, tenker du kanskje. Ja, det er faktisk det. Det er rett og slett ein heilt ny sopp. Oppdaga i sørenden av Strandavatn, like nord for Gurostølen på Myrland. På 950 meter over havet.

– Eg stussa med ein gong eg såg den. Eg trur eg kjenner dei fleste artane av denne typen og visste at nett denne hadde eg aldri sett før, seier soppekspert Roy Kristiansen. Han er ein av få i verda som har spesialisert seg på små begersoppar – i tillegg er soppeksperten ein ihuga mineralog.

Ukjent sopp

Ifølge Kristiansen er det forska lite på den alpine soppfloraen. Difor kan det vere høve til å oppdage nye soppartar. Sjølv har han funne seks heilt nye artar, samt eit hundetals artar som er kjent frå før, men ikkje tidlegare funne i Norge.

Begersoppar (*Ascomycetes*) finst det over 350 artar av i Norge. Den heilt nye begersoppen kalla *Peziza Nordica*, fann Kristiansen ved Strandavatn både sommaren 2014 og sommaren 2015. I august begge åra. Soppen blir karakterisert som ein forsommar-art, eller sein vårart.

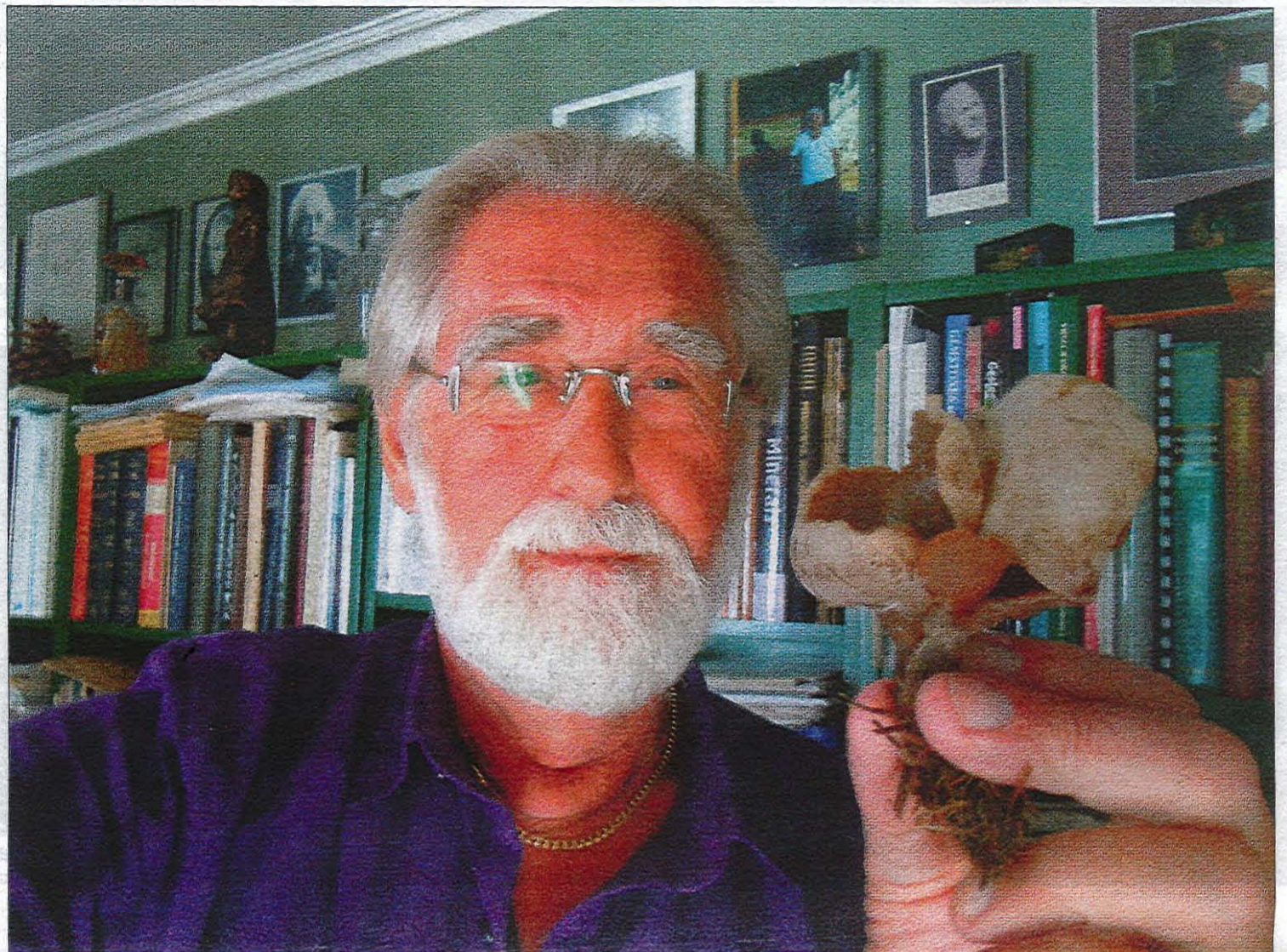
– Kva tenkte du då du skjønnte at det kunne vere ein ny soppart du fann?

– Eg brukar å seie «dæven», sånn mellom oss. Og så aukar adrenalinet og spenninga. Det blir som spenninga før ein konsert eller fotballkamp, fortel sopppinnaren som har feriert i områda i Hol i mange år. Og nytta feriane til å undersøke mellom anna sopp og mineralar.

Soppfloraen

Kristiansen har utforska soppfloraen i Norge i 35 år. Han har skrive fleire hundre artiklar om emnet og funna sine. Begersoppen *Peziza Nordica* frå Strandavatn er den sjette heilt nye arten han har funne og publisert artikkel om.

– Det morosame er at den er så stor. Eg har funne to andre nye soppartar her oppe før. Ein ved Geiteryggen og ein innanfor Bergsjøstølen. Men dei er knøtt små, fortel Kristiansen. Då han fyrste gong fann soppen *Peziza Nordica*, i 2014, heldt han soppen frisk til han kom heim.

SOPPPINNAR: Finnaren Roy Kristiansen frå Fredrikstad har undersøkt sopp i fleire tiår. (ALLE FOTO: PRIVAT)

STOR ALPIN SOPP: Den nyoppdaga soppen er forholdsvis stor med sine åtte centimeter.

STRANDAVATN: Sommaren 2015 vart ein ny sopptype registrert ved Strandavatn, på grensa til i Hallingskarvet Nasjonalpark.

Eg brukar å seie «dæven», sånn mellom oss.
ROY KRISTIANSEN,
SOPPEKSPERT

– Eg måtte mikroskopere han, sjå på han innvendig. Sjø etter karakteristiske trekk, fortel han som umiddelbart ringde ein kontakt, professor Don Pfister ved Harvard-universitetet i USA. Dette kunne jo faktisk vere ein heilt ny art.

– Professoren vart ganske opplødd han også, fortel Kristiansen. Han tørka soppen og sende den over til USA.

– Sopp består 90 prosent av vatn. Når me legg den tørka soppen i vatn att og den svell ut, er mikrokarakterane bevart, fortel han. I 2015 var han oppe att på same plassen i håp om å finne eit betre eksemplar enn året før. Og no var det rikeleg.

Sopp-DNA

Ved Harvard i USA er det mellom anna gjort DNA-analyse av soppen til Kristiansen. Dette for å finne slektskap med even-

tuelle nærstående artar. Slektskap fann dei, men ingen heilt identiske soppar. Så det vart slått fast at det dreidde seg om ein ny art, så denne vart plassert i «slekstreet». Eit nøye skildra dokument måtte følge soppen.

– På det årlege vintersopptreffet på Blindern i februar heldt eg eit lite foredrag om soppen. Kanskje kan fagfolk eller dei andre interesserte finne tilsvarende sopp, håpar Kristiansen som frå før har to soppar og eit mineral kalla opp etter seg. Soppen *Lamprospora Kristiansenii*, skildra av ein

kjend tyskar på feltet, og soppen *Entoloma Kristiansenii* (Kristiansens rødspore), skildra av ein kjend hollendar. Minerallet Fredrikstad-mannen oppdaga har fått namnet Kristiansenitt.

Namnet til den nye soppen er relatert slekta, som elles er den største i verda. *Peziza* er slektsnamnet, *Nordica* relatert til artsnamnet.

– Eg synest soppen kunne fått eit lokalt namn *Peziza Myrlandii*, humrar Kristiansen som faktisk er på veg til Hol for å leite meir i fjellet. Kven veit kva som kan dukke opp.